

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 484)

Türkiye Cumhuriyeti ile Fas Krallığı Arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Adli Yardımlaşmaya Dair Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Adalet ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/601)

T.C.

Başbakanlık

28.7.1989

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı: K.K. Gn. Md. 07/101-2290/03928

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arz Bakanlar Kurulunca 25.7.1989 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti ile Fas Krallığı Arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Adli Yardımlaşmaya Dair Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı" ve gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal
Başbakan

GEREKÇE

"Türkiye Cumhuriyeti ile Fas Krallığı arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Adli Yardımlaşmaya Dair Sözleşme" 15 Mayıs 1989 tarihinde Rabat'da imzalanmıştır.

Sözleşme iki ülke arasında gelişmekte olan ilişkiler doğrultusunda, hukuk alanında karşılıklı adli yardımlaşmayı kolaylaştırmak amacıyla hazırlanmıştır.

Sözleşme 3 kısım halinde 22 maddeden oluşmaktadır.

I. Kısım Adli Yardımlaşma,

II. Kısım Çeşitli Hükümler,

III. Kısım Nihai Hükümler'den oluşmaktadır.

Sözleşmede tarifini bulan tüzelkişiler, kendilerine uygulanabildiği ölçüde bu Sözleşmenin hükümlerine tabidirler.

Sözleşmede Âkit Taraf vatandaşlarının diğer Devletin ülkesinde teminat akçesi veya depozitodan muaf tutulmaları hükme bağlanmıştır. Aynı zamanda Âkit Taraf vatandaşlarına yardım istenen Devletin mevzuatına uymaları şartı ile o Devletin vatandaşları gibi adli yardımdan yararlanma imkânı tanınmıştır.

Âkit Tarafların birbirlerinden olacak adli yardım taleplerinin muhtevası ve yerine getirilişlerine ilişkin hususlar sözleşme ile saptanmıştır.

Sözleşme süresiz olarak akdolanmıştır.

Bununla beraber, iki Tarafın da 6 ay önceden ihbarda bulunmak kaydıyla Sözleşme'yi feshetmek hakkı vardır.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

Esas No.: 1/601

Karar No.: 4

2.11.1989

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti ile Fas Krallığı Arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Adlî Yardımlaşmaya Dair Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı Adalet ve Dışişleri Bakanlıkları temsilcilerinin de katılmalarıyla incelenip görüşülmüş, gerekçesi uygun görülerek maddelerine geçilmesi kabul edilmiş ve Tasarı Bakanlar Kurulundan gelen şekli ile aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Dışişleri Komisyonuna sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan

Alpaslan Pehlivanlı

Ankara

Kâtip

Ali Pınarbaşı

Konya

Üye

Mehmet Pürdeloğlu

Hatay

Üye

Murat Başesgioğlu

Kastamonu

Sözcü

A. Reyhan Sakallıoğlu

Sakarya

Üye

Hasan Tanrıöver

Gaziantep

Üye

Burhan Cahit Gündüz

İzmir

Üye

İhsan Nuri Topkaya

Ordu

Üye

Ahmet Neidim

Sakarya

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

Esas No. : 1/601

Karar No. : 12

1.11.1990

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti ile Fas Krallığı Arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Adli Yardımlaşmaya Dair Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 10.10.1990 Tarihli Dördüncü Birleşiminde Adalet Bakanlığı ve Dışışleri Bakanlığı temsilcilerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

İki ülke arasında gelişmekte olan ilişkiler doğrultusunda adli yardımlaşmayı kolaylaştırmak amacını taşıyan Tasarı Komisyonumuzca da uygun bulunarak aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan

Adnan Tülkün

Amasya

Kâtip

Ali Rifki Atasever

Tekirdağ

Üye

Fethi Çelikbaş

Burdur

Üye

Cevdet Akçalı

İstanbul

Başkanvekili

Mustafa Kalemlî

Kütahya

Üye

Mehmet Sağdaç

Ankara

Üye

Öner Miski

Hatay

Üye

Ali Tanrıyar

İstanbul

Üye

Abdolvahap Dizdaroğlu

Mardin

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti ile Fas Krallığı Arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Adlî Yardımlaşmaya Dair Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 15.5.1989 tarihinde Rabat'da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile Fas Krallığı Arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Adlî Yardımlaşmaya Dair Sözleşmenin onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

<i>T. Özal</i> Başbakan	
Devlet Bak. ve Başbakan Yrd.	Devlet Bakanı
<i>A. Bozer</i>	<i>K. İnan</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>G. Taner</i>	<i>C. Çiçek</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>I. Çelebi</i>	<i>M. Yazar</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>İ. Özarslan</i>	<i>S. Sert</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>E. Konukman</i>	<i>İ. Aştın</i>
Adalet Bakanı	Millî Savunma Bakanı
<i>M. Oltan Sungurlu</i>	<i>İ. S. Giray</i>
İçişleri Bakanı	Dışişleri Bakanı
<i>A. Aksu</i>	<i>A. M. Yılmaz</i>
Maliye ve Gümrük Bakanı	Millî Eğitim Bakanı
<i>E. Pakdemirli</i>	<i>A. Akyol</i>
Bayındırlık ve İskan Bakanı	Sağlık Bakanı
<i>C. Alıncaya</i>	<i>H. Şuğın</i>
Ulaştırma Bakanı	Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanı
<i>C. Tuncer</i>	<i>L. Kayalar</i>
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı	Sanayi ve Ticaret Bakanı
<i>İ. Aykut</i>	<i>Ş. Yürür</i>
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı	Kültür Bakanı
<i>F. Kurt</i>	<i>N. K. Zeybek</i>
Turizm Bakanı	
<i>İ. Aküzüm</i>	

**ADALET KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN**

Türkiye Cumhuriyeti ile Fas Krallığı Arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Adif Yardımlaşmaya Dair Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

**DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN**

Türkiye Cumhuriyeti ile Fas Krallığı Arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Adif Yardımlaşmaya Dair Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

**TÜRKİYE CUMHURİYET İLE FAS KRALLIĞI
ARASINDA
HUKUKİ VE TİCARİ KONULARDA
ADLI YARDIMLAŞMAYA DAİR SÖZLEŞME**

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve
Fas Krallığı Hükümeti

İki ülke arasında özellikle hukukî ve ticarî konularda adli yardımlaşma alanında işbirliğini güçlendirmek arzusu ile, bu Sözleşmenin akdolanmasını kararlaştırmışlar ve bu amaçla aşağıda isimleri bulunanları yetkili kılmışlardır:

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti,
Mahmut Oltan Sungurlu
Adalet Bakanı
Fas Krallığı Hükümeti,
Moulay Mustapha Belarbi Alaoui
Adalet Bakanı

Usulüne uygun yetki belgelerini teati ettikten sonra aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

KISIM I

Adli Yardımlaşma

BÖLÜM I

Başlangıç Hükümleri

Madde 1

Âkit Taraflardan herbirinin vatandaşları, diğerinin ülkesinde, haklarının ve yararlarının kovuşturma ve korunması için adli ve idarî mercilere serbestçe ve kolayca başvurma hakkına sahiptirler.

Madde 2

Merkezleri her iki Devletten birinde olan ve bu Devletin mevzuatı uyarınca teşekkül etmiş bulunan tüzel kişiler, davanın görüldüğü Devletin kamu düzeninin hükümlerine uygun olmak koşuluyla kendilerine uygulanabildiği ölçüde bu Sözleşmenin hükümlerine tabidirler.

BÖLÜM II

Teminat Akçesinden Bağışıklık

Madde 3

Âkit Taraflardan birinin vatandaşları, yabancı olmaları, diğer Devletin ülkesinde ikametgâhlarının veya meskenlerinin bulunmaması nedeniyle hangi nam altında olursa olsun hiçbir teminat akçesi veya depozito ödemek zorunda olmayacaklardır.

BÖLÜM III

Adli Yardım

Madde 4

Âkit Taraflardan herbirinin vatandaşları, diğerinin ülkesinde, yardım istenen Devletin mevzuatına uymaları şartı ile o Devletin vatandaşları gibi adli yardımdan yararlanırlar.

Madde 5

1. Talepte bulunana, gelirinin yetersizliğini kanıtlayan belge, eğer iki Devletten birinin ülkesinde oturuyorsa mutad meskeninin bulunduğu yer makamları tarafından verilir. Eğer talepte bulunan üçüncü bir Devlette oturuyorsa, bu belge, ülkesinin bölgede yetkili diplomatik temsilciliği veya konsolosluga verilir.

2. Eğer ilgili, talepte bulunduğu Devletin ülkesinde oturuyorsa, vatandaşı bulunduğu Devletin makamlarından ilave bilgiler alınabilir.

BÖLÜM IV

Adli ve Gayri Adli Belgelerin Gönderilmesi ve Tebliği

Madde 6

1. Âkit Taraflardan birinin ülkesinde oturan kişilere hukukî veya ticarî konularda tebliğ olunacak adli ve gayri adli belgeler Adalet Bakanlıkları aracılığı ile gönderilir.

2. Yukarıdaki fıkra hükümleri, Âkit Tarafların kendi vatandaşlarına yönelik her türlü adli ve gayri adli belgeleri, kendi diplomatik misyonları veya konsoloslukları vasıtası ile doğrudan doğruya tebliğ etmek yetkisini engellemez. Muhatabın milliyeti, tebligatın yapılacağı ülke Devletin mevzuatına göre tayin edilir.

3. Bu maddenin 1 inci fıkrası hükümleri, iki Devletten birinin vatandaşı olup diğerinin ülkesinde oturanlara tebligatın o ülkede öngörülen şekillerde yapılması şartıyla, her türlü belgeleri aynı ülkede oturan diğer şahıslara tebliğ etmelerine mani olmaz.

Madde 7

1. Adli veya gayri adli belgelere ve gerektiğinde bunların ekini oluşturan belgelere, esaslı unsurlarını gösteren bir yazı eklenecektir. Bu yazıda:

Begleyi düzenleyen makam,

Tebliğ edilecek belgenin niteliği,

Tarafların isim ve sıfatları belirtilecektir.

2. Tebliğ edilecek belge ya talep edilen tarafın dilinde düzenlenecek veya bu dilde iki nüsha çevirisi eklenecektir. Bu durumda, çeviri bir yeminli tercüman tarafından yahut talepte bulunan Devletin yasalarına göre onaylanmalıdır.

3. 1 inci fıkrada öngörülen ve esaslı unsurları gösteren yazı talep edilen Devletin dilinde düzenlenecek veya bu dilde çevirisi eklenecektir.

Madde 8

1. Talep edilen Devlet belgeyi muhatabına tebliğ etmekle yetinir. Tebligat, ya ilgili tarafından tarih atılan ve imzalanan bir alındı belgesi veya tebligatın yapıldığını, tarihini ve yapış şeklini belirten ve talep edilen Devletin yetkili makamınca düzenlenen bir tebligat tutanağı ile kanıtlanır. Alındı belgesi veya tutanak talep eden makama gönderilir.

2. Talep eden Devletin açıkça istemesi halinde belge, talep edilen Devletin mevzuatının benzeri belgeler için öngördüğü usule uygun olarak tebliğ edilebilir. Ancak sözkonusu belge ve icabında ekini oluşturan belgeler ya talep edilen Devletin dilinde düzenlenecek veya bu dilde ve doğruluğu talep eden Devlet mevzuatına uygun olarak onaylanmış çevirileri eklenecektir.

3. Belge tebliğ olunamazsa, talep edilen Devlet, tebliğ olunamama nedenini de bildirerek, belgeyi bekletmeden talep eden Devlete gönderir.

Madde 9

Bu bölüm hükümlerine uygun olan bir tebligat talebi ancak aşağıdaki hallerde reddedilebilir:

- a) Tebligat talebinin doğruluğunun saptanamaması, veya
- b) Ülkesi dahilinde tebligatı yerine getirecek olan Âkit Tarafın, bu tebligatı kendi egemenlik ve güvenliğine zararlı veya kamu düzenine aykırı telakki etmesi.

Madde 10

Âkit Taraflardan herbiri, ülkesinde yaptığı tebligat masraflarını kendi yüklenir.

BÖLÜM V

**İstinabe Taleplerinin Gönderilmesi ve
Yerine Getirilmesi**

Madde 11

1. Hukukî veya ticarî konularda, Âkit Taraflardan birinin ülkesinde icra olunacak istinabe talepleri, adlî makamlar tarafından yerine getirilir. İstinabe talepleri Adalet Bakanlıkları aracılığı ile gönderilir ve iade edilir.
2. İstinabe talepleri talep eden Devletin dilinde düzenlenir. Bununla beraber, çevirisi de talep edilen Devletin dilinde, yukarıda 7 nci maddede öngörülen şekillere uygun olarak eklenmelidir.
3. Yukarıdaki fıkraların hükümleri, Âkit Tarafların, hukukî veya ticarî konularda kendi vatandaşlarının dinlenmesine ilişkin istinabe taleplerinin doğrudan doğruya diplomatik temsilcilikleri veya konsoloslukları vasıtasıyla yerine getirmeleri yetkisini engellemez. İfadesi alınacak kişinin vatandaşlığı istinabe talebinin yerine getirileceği Devletin mevzuatına göre saptanır.

Madde 12

İstinabe talebinin doğruluğu saptanamamış, veya yerine getirilmesi adlî makamların yetkisi dışında kalıyor, veya yerine getirileceği Devletin egemenliğine, güvenliğine, veya kamu düzenine zarar verici nitelikte ise talep edilen makam istinabe talebini yerine getirmeyi reddedebilir.

Madde 13

1. Talep edilen Devletin yetkili makamı, istinabe talebini yerine getirirken talep olunacak usul hakkında, kendi mevzuatını uygular.
2. Şahitliği istenen kişiler basit idarî usul ile davet olunurlar. Bu davete icabet etmezler ise haklarında, talep edilen Devlet mevzuatında öngörülen tedbirler uygulanır.

Madde 14

Talep eden makamın açıkça talebi üzerine, talep edilen makam:

- a) Eğer kendi mevzuatına aykırı değil ise, istinabe talebini özel bir usulle yerine getirmelidir.
- b) Talep edilen makam, istinabenin yerine getirileceği ülkenin mevzuatında öngörülen şartlarla, ilgili tarafların hazır bulunabilmeleri için, istinabe talebinin yerine getirileceği yer ve tarihi, talep eden makama, uygun zamanda bildirmelidir.

Madde 15

1. İstinabe talebinin yetkili makam tarafından yerine getirilmediği hallerde, talep edilen taraf yerine getirmeme nedenlerini, talep eden tarafa mümkün olan en kısa zamanda bildirecektir.
2. Bir istinabe talebi yerine getirildiğinde, talep edilen taraf talimatın yerine getirildiğini gösteren gerekli belgeleri, talep eden tarafa gönderecektir.

Madde 16

İstinabe taleplerinin yerine getirilmesi nedeniyle talep eden Devlet, bilirkşi masrafları dışında hiçbir ödeme yapmayacaktır.

KISIM II
Çeşitli Hükümler

Madde 17

Başvurulan yargı makamının bulunduğu Devlet ülkesinde oturmayan, Devletlerden biri veya diğerinin vatandaşları için mahkeme huzuruna çıkmak veya bir üst mahkemeye başvurmak için tanınan süre üç aydan az olamaz.

Madde 18

Âkit Taraflar karşılıklı olarak ve talep üzerine işbu Sözleşmeye ilişkin konularda ülkele-
rinde yürürlükte bulunan mevzuat hükümleri, mahkeme kararları ve diğer faydalı hukukî bil-
gileri birbirlerine verirler.

KISIM III
Nihai Hükümler

Madde 19

Onaylama

İşbu Sözleşme her iki Âkit Devletin Anayasa hükümlerine uygun olarak onaylanacaktır.

Madde 20

Yürürlüğe Girme

İşbu Sözleşme onay belgelerinin teatisinden altmış gün sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 21

Uyuşmazlıkların Çözülmesi

İki Devlet arasında, bu Sözleşmenin uygulanması veya yorumuyla ilgili çıkabilecek uyuş-
mazlıklar diplomatik yolla çözümlenecektir.

Madde 22

Süresi ve Feshi

1. Bu Sözleşme süresiz olarak akdolanmıştır.
2. Âkit Taraflardan herbiri Sözleşmeyi her an feshedebilecek ve bu fesih diğer Devlet bildirimi aldıktan 6 ay sonra geçerli olacaktır.

Bu hükümlerin tanıtı olmak üzere iki Âkit Tarafın tam yetkili temsilcileri işbu Sözleşmeyi imzalamışlar ve altına mühür basmışlardır.

Rabat'da, 1989 yılının 15 Mayıs günü Türkçe, Arapça ve Fransızca olmak üzere ikişer nüsha halinde düzenlenmiştir. Metinlerin herbiri aynı şekilde geçerli olacaktır. Türkçe ve Arapça metinler arasında ihtilaf vukuunda Fransızca metin geçerli olacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ADINA

FAS KRALLIĞI HÜKÜMETİ
ADINA

